

Addendum

Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen

Addendum Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen

Colofon

Ontwikkeld door	Calibris in samenwerking met ActiZ, Federatie Opvang, MOgroep en Dienst Justitiële Inrichtingen
In opdracht van	Sub-paritaire commissie SAW en Zorg
Verantwoording	Gelegitimeerd door: • Dienst Justitiële Inrichtingen, 27 september, Den Haag • MOgroep, 30 september 2013, Utrecht • SOVVT, 5 september 2013, Utrecht • Vereniging Federatie Opvang, 24 september 2013, Amersfoort

Addendum Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Algemene informatie beroepsuitoefening	5
3. Taken.....	7
3.1 Overzicht taken.....	7
3.2 Taken	7
3.2.1 Cliëntgebonden taken	7
3.2.2 Organisatie- en professiegebonden taken.....	9
4. Vakkennis en vaardigheden.....	11
5. Competenties	13
6. Geraadpleegde bronnen.....	16
7. Stuurgroep	17
8. Validering en legitimering	18

1. Inleiding

Aanleiding

In de bijeenkomst van de sub-paritaire commissie d.d. 21 maart 2013 is het toevoegen van een vierde profiel aan het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg besproken. De conclusie was dat er behoefte is aan het vierde profiel op niveau 4. Echter, de onderliggende beroepscompetentieprofielen (bcp's) zijn verouderd. De sub- paritaire commissie heeft daarom besloten om de huidige bcp's aan te vullen en te zorgen voor een nieuwe, actuele inhoud die de basis vormt voor het vierde profiel van het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg. De paritaire commissie is hier op 11 april 2013, onder voorbehoud dat het profiel voldoende onderscheidend is van de overige profielen en er een kwantitatieve onderbouwing komt, mee akkoord gegaan.

Proces

In opdracht van de sub-paritaire commissie heeft de stuurgroep met daarin vertegenwoordigd ActiZ, Federatie Opvang, MOgroep en Dienst Justitiële Inrichtingen informatie aangeleverd voor de ontwikkeling van dit addendum. Calibris heeft het ontwikkelproces ondersteund en het ontwikkelwerk uitgevoerd. Het addendum is gevalideerd door de achterban en gelegitimeerd door SOVVT, Federatie Opvang, MOgroep en Dienst Justitiële Inrichtingen.

Inhoud en reikwijdte addendum

In dit addendum wordt, in aanvulling op de bestaande beroepscompetentieprofielen Activiteitenbegeleider en Woonbegeleider, de beroepsuitoefening voor de branches maatschappelijke opvang, justitiële inrichtingen en verpleeg- en verzorgingshuizen beschreven. De taken die door de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen worden uitgevoerd zijn hier beschreven. Dit betekent echter niet dat elke individuele beroepskracht alle taken in de volle breedte uitvoert. Er bestaat diversiteit in de beroepsuitoefening van de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen.

Leeswijzer

In dit addendum wordt eerst algemene informatie over de beroepsuitoefening weergegeven. Vervolgens worden de taken, vakkennis en vaardigheden en competenties beschreven. Daarna worden de geraadpleegde bronnen en de organisaties en personen die in de stuurgroep zaten vermeld. Tot slot wordt er informatie gegeven over de validering en legitimering.

2. Algemene informatie beroepsuitoefening

Context persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen die wordt beschreven in dit document is werkzaam binnen verschillende soorten maatschappelijke opvang (vrouwenopvang, tienermoeders, dak- en thuislozen, woonondersteuning), in verpleeg- en verzorgingshuizen (en revalidatiecentra) en in justitiële inrichtingen.

Typering van het beroep

Typerend voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is dat ze creatief en handelend kan optreden in veranderende situaties. Zij¹ gaat professioneel om met haar gevoelens bij weerstand, tegenslag en moeilijke situaties. Zij ondersteunt cliënten² van alle leeftijden met meervoudige problematieken. De cliënten hebben (tijdelijk of langdurig) ondersteuning nodig bij de dagelijkse bezigheden en/of het functioneren in de samenleving. Zij richt zich op het versterken van de eigen kracht van de cliënt, zelf- en samenredzaamheid, maatschappelijke participatie, gedragsverandering, rehabilitatie en/of preventie.

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen heeft een ondernemende en innovatieve houding, zodat zij nieuwe ontwikkelingen signaleert en deze vertaalt naar nieuwe werkwijzen, producten en/of diensten.

Aanvullend geldt voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen in de justitiële inrichting: Zorgt voor beveiliging en biedt begeleiding binnen gedwongen kaders.

Typerende beroepshouding

De kwaliteiten en attitude van de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen zijn van doorslaggevend belang bij het aangaan van een professionele relatie en bij het bereiken van de gewenste resultaten. Voor een verantwoorde beroepsuitoefening moet de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen interpersoonlijk sensitief, betrokken, integer, stressbestendig, proactief, assertief, flexibel, representatief en cultuurbewust zijn.

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is een toegankelijk en laagdrempelig aanspreekpunt en is samenwerkingsgericht. Zij werkt resultaatgericht, efficiënt, methodisch, veilig, kostenbewust, milieubewust en ergonomisch verantwoord en houdt zich nauwgezet aan protocollen en procedures.

Aanvullend geldt voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen in de maatschappelijke opvang: houdt rekening met de cliënt en probeert de protocollen en procedures zo te hanteren dat de cliënt er geen last van heeft en ze geen belemmeringen vormen voor de voortgang.

Taken en verantwoordelijkheden

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen zorgt zelfstandig, in afstemming met de cliënt en/of betrokkenen³, voor een passend begeleidingsplan⁴. Zij biedt passende begeleiding en handelt zelfstandig op het gebied van persoonlijke verzorging, wonen en huishouden, activiteiten en versterken van de eigen kracht van de cliënt. Zij signaleert veranderingen in het gedrag van de cliënt die kunnen wijzen op een terugval in gedrag en zorgt zo nodig voor het inroepen van behandelaars. Zij werkt integraal samen met betrokkenen en andere professionals. Voor de uitvoering van (bepaalde) activiteiten schakelt zij zo nodig zelfstandig anderen in. Zij coördineert activiteiten en werkzaamheden en geeft werkbegeleiding aan nieuwe collega's, stagiaires, cliënten en/of vrijwilligers. Zij is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden en draagt gedeelde verantwoordelijkheid voor het resultaat van het werk van anderen.

Complexiteit van de beroepsuitoefening

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen beschikt over brede en specialistische kennis, en vaardigheden om ondersteuning te bieden bij het versterken van de eigen kracht van cliënten met complexe problematiek. Zij maakt gebruik van brede en specialistische kennis, zoals kennis van

¹ Daar waar in de tekst 'zij' staat wordt ook 'hij' bedoeld.

² Met de term cliënt worden ook justitiabelen bedoeld.

³ De term betrokkenen wordt gebruikt voor mantelzorgers, vrijwilligers, ouders, verzorgers, familie, vrienden, wettelijke vertegenwoordigers, het cliëntsysteem, directe naasten, collega's en betrokken disciplines.

⁴ Met begeleidingsplan wordt ook plan van aanpak, zorgplan, elektronisch dossier, zorgdossier, trajectplan, zorgleefplan, woonplan, activiteitenplan en ondersteuningsplan bedoeld.

doelgroepen en psychopathologie, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken en interventietechnieken. Door de combinatie van kennis en vaardigheden, het gebruik van standaardwerkwijzen en het ontwikkelen van aangepaste of nieuwe werkwijzen is ze in staat de ondersteuning te coördineren en aan te passen aan de vragen, behoeften en mogelijkheden van de cliënt in relatie tot diens context. Door haar kennis van contextuele- en systeembenadering is zij in staat de cliënt te coachen en indien van toepassing betrokkenen hierbij in te schakelen.

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen werkt in complexe en onvoorspelbare situaties. Ze schakelt continu ten aanzien van begeleidingsmethodieken en gesprekstechnieken, afgestemd op de gemoedstoestand, behoeften en mogelijkheden van de cliënt. Dit doet een beroep op haar zelfstandig functioneren en op haar improvisatievermogen om onverwachte en nieuwe situaties naar eigen inzicht adequaat af te handelen. Bij calamiteiten of onregelmatigheden, bijvoorbeeld bij extreme agressie van cliënt of betrokkenen, moet ze snel verantwoorde keuzes maken.

3. Taken

3.1 Overzicht taken

Cliëntgebonden taken

1. Begeleiden van de intake
2. Schrijven van het begeleidingsplan
3. Ondersteunen van persoonlijke verzorging
4. Ondersteunen bij wonen en huishouden
5. Ondersteunen bij activiteiten
6. Bieden van begeleiding gericht op het versterken van de eigen kracht
7. Bieden van begeleiding bij maatschappelijke participatie
8. Betreft en ondersteunt betrokkenen
9. Reageren op onvoorziene- en crisissituaties
10. Evalueren van de ondersteuning
11. Afronden van een opname-/verblijfsperiode

Organisatie- en professiegebonden taken

12. Uitvoeren van coördinerende taken
13. Begeleiden van collega's en stagiaires
14. Bijdragen aan bewaken en bevorderen kwaliteitszorg
15. Ontwikkelen en professionaliseren van het beroep

3.2 Taken

3.2.1 Cliëntgebonden taken

1. Begeleiden van de intake

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen legt en onderhoudt contact met een (potentiële) cliënt volgens de regels van de organisatie. Zij heet een nieuwe cliënt welkom en neemt een intake af. Zij luistert actief en zonder oordeel naar de vragen, verwachtingen, wensen, behoeften en mogelijkheden van de cliënt en betrokkenen (indien aanwezig), en biedt vertrouwen. Zij geeft hen informatie over de regels en procedures van de afdeling. Ze rapporteert bevindingen.

Aanvullend geldt voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen in de ouderenzorg: Zij stimuleert betrokkenen bij te dragen aan de ondersteuning van de cliënt. Zij bespreekt met cliënt en direct betrokkenen de mogelijkheden om de zelf- en samenredzaamheid te versterken.

2. Schrijven van het begeleidingsplan

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen analyseert de verzamelde informatie over de cliënt en selecteert de belangrijkste informatie. Ze consulteert collega's over mogelijke begeleidingsdoelen en -methodieken. Op basis van de verkregen informatie stelt ze samen met de cliënt de doelen voor de begeleiding vast en kiest ze het soort activiteiten en de vorm van begeleiding die bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen. Op basis hiervan schrijft ze het begeleidingsplan. Ze legt het begeleidingsplan ter instemming voor aan de cliënt, betrokkenen en aan het (multidisciplinair) team. Ze licht het plan toe en onderbouwt gemaakte keuzes. Zo nodig stelt ze het plan bij. Zij koppelt bijgestelde informatie uit het begeleidingsplan terug aan collega's.

Aanvullend geldt voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen in de maatschappelijke opvang en justitiële inrichting: Er wordt steeds meer een onderscheid gemaakt tussen het opstellen van een trajectplan en een begeleidings-/actieplan. In het trajectplan wordt samen met de cliënt vastgelegd wat de trajectdoelen zijn en welk traject bij de cliënt past. Het opstellen van een trajectplan is overstijgend en is de taak van de hulpverlener (een professional op HBO niveau). In het begeleidingsplan worden afspraken vastgelegd over hoe het trajectplan wordt uitgevoerd. Het traject- en begeleidingsplan worden op elkaar afgestemd.

3. Ondersteunen van persoonlijke verzorging

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen stimuleert de cliënt tot algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals zorgen voor persoonlijke hygiëne en ondersteunt hem hier zo nodig bij. Ze houdt zich tijdens het uitvoeren van haar werk aan de (hygiëne- en privacy)regels van de instelling. Zij heeft een voorbeeldfunctie naar de cliënt toe en handelt hiernaar. Ze stimuleert hem om gezond te leven. Zo nodig motiveert zij de cliënt om zich aan de dag- en weekstructuur te houden. Ze rapporteert (dreigende) problemen bij de cliënt bij haar leidinggevende.

4. Ondersteunen bij wonen en huishouden

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen creëert een veilige en huiselijke sfeer. Zij geeft de cliënt advies en informatie over de uitvoering van huishoudelijke taken. Zij ondersteunt en stimuleert hem zo nodig bij de uitvoering van deze taken. De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen begeleidt de cliënt en/of cliënten die een huishouden voert/voeren bij overleggen over en het uitvoeren van de werkzaamheden. Zij houdt voorraden bij en beheert budgetten, dit doet zij waar mogelijk samen met de cliënt(en). Zo nodig geeft zij de cliënt advies over financieringsvraagstukken.

5. Ondersteunen bij activiteiten

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen motiveert de cliënt tot het ondernemen van activiteiten⁵. Zij organiseert, indien van toepassing samen met de cliënt, activiteiten, plant ze, bereidt ze voor en voert ze uit. Ze zorgt er voor dat de juiste en genoeg materialen en middelen aanwezig zijn en gebruikt en onderhoudt ze op de juiste manier. Ze creëert een veilige en overzichtelijke sfeer tijdens de activiteiten en stemt deze af op de cliënten. Zij motiveert de cliënt om gestelde doelen te behalen. Wanneer de cliënt bij externen activiteiten uitvoert, maakt zij afspraken met externe hulpverleners en instanties en evalueert zij tussentijds met hen.

Aanvullend geldt voor de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen in justitiële inrichting: Zij zorgt ervoor dat de overeengekomen productie met betrekking tot de arbeidsmatige activiteiten wordt behaald binnen de mogelijkheden. Ze handelt volgens veiligheidsvoorschriften en -procedures.

6. Bieden van begeleiding gericht op het versterken van de eigen kracht

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen biedt de cliënt ondersteuning bij het leren omgaan met zijn situatie en het versterken van de eigen kracht. Zij ondersteunt, motiveert en stimuleert de cliënt. Zij maakt afspraken met de cliënt over wat hij zelf doet en waarvoor betrokkenen en/of interne of externe deskundigen ingezet worden. Zij motiveert de cliënt om zijn doelen te bereiken en helpt hem hier zo nodig bij. Zij kent en interpreteert het gedrag van de cliënt, zodat zij hem kan helpen bij het omgaan met problemen, gedachten en gevoelens. Zo nodig stimuleert zij gedragsverandering, reguleert zij het gedrag en biedt zij begeleiding gericht op preventie. Zij respecteert de eigenheid van de cliënt en stemt haar begeleidingsmethodieken en gesprekstechnieken op hem af. Ze rapporteert informatie over de cliënt, zodat ook voor anderen helder is hoe het met de cliënt gaat.

7. Bieden van begeleiding bij maatschappelijke participatie

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen ondersteunt de cliënt bij het ontwikkelen van vaardigheden die nodig zijn voor het onderhouden en versterken van zijn sociale netwerk en het functioneren in de maatschappij. Zij geeft de cliënt informatie en advies. Zij stimuleert de cliënt contact te houden met betrokkenen. Zij organiseert bijeenkomsten voor betrokkenen en stimuleert hen om betrokken te zijn en blijven bij de cliënt. Zij informeert betrokkenen bijvoorbeeld over het verloop van de situatie waarin de cliënt zich bevindt en geeft tips voor de omgang en ondersteuning van de cliënt. Zo nodig ondersteunt zij de cliënt en betrokkenen bij het omgaan met het levenseinde, verlies en/of rouw.

⁵ Hiermee worden bedoeld activiteiten op het gebied van wonen, werk, scholing en/of vrije tijd.

8. Betrekt en ondersteunt betrokkenen

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen bouwt een samenwerkingsrelatie en/of vertrouwensband op met betrokkenen. Zij betreft hen bij de ondersteuning van de cliënt, rekening houdend met de cliënt en de ondersteuning waar betrokkenen behoefte aan hebben. Zij informeert hen bijvoorbeeld over het verloop van de situatie waarin de cliënt zich bevindt en geeft tips voor de dagelijkse omgang en ondersteuning van de cliënt. Zij verwijst naar relevante informatiebronnen en naar relevante voorzieningen. Indien van toepassing maakt ze afspraken over de (gewenste) verdeling van werkzaamheden. Ze let op tekenen van overbelasting en bespreekt deze.

9. Reageren op onvoorziene- en crisissituaties

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen signaleert dreigende onvoorziene- en crisissituaties. Ze signaleert het als er een gedragsverandering aankomt en probeert door hier adequaat op te anticiperen een crisis te voorkomen. Ze geeft de eigen grenzen aan bij ongewenst gedrag van cliënten. Ze voert eerst preventieve acties uit gericht op het voorkomen en de-escaleren van crisissituaties. Ze schat het gevaar voor de cliënt, zichzelf en anderen in. Ze voert de-escalerende acties uit en schakelt zo nodig de juiste hulp in. Ze houdt de veiligheid van de cliënt, de groep, collega's en zichzelf in de gaten. Ze evalueert de onvoorziene en/of crisissituatie met de cliënt, betrokkenen en in het (multi)disciplinair overleg. Ze rapporteert dreigende en opgetreden onvoorziene- en crisissituaties.

10. Evalueren van de ondersteuning

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen evalueert de geboden ondersteuning met de cliënt en betrokkenen. Samen met de cliënt en betrokkenen gaat ze na wat de stand van zaken is ten aanzien van de gestelde doelen. Zij verzamelt relevante gegevens voor de evaluatie en analyseert deze. Zij constateert of er sprake is van vooruitgang, stabiliteit, stilstand of terugval bij de cliënt. Zij bespreekt de gegevens uit de evaluatie met zowel de cliënt, betrokkenen als het (multidisciplinair) team. Op basis daarvan schrijft zij een (eind)evaluatieverslag of evalueert zij, indien dit gewenst is, mondeling met haar leidinggevende. In overleg voert zij, wanneer daartoe aanleiding is, gewenste veranderingen in de ondersteuning door.

11. Afronden van een opname-/verblijfsperiode

Wanneer een cliënt verhuist, wordt overgeplaatst of ontslagen informeert de persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen de cliënt over de gangbare procedures. Zij evalueert de geboden ondersteuning met de cliënt, betrokkenen, externen en/of in het (multi)disciplinair overleg en zorgt er voor dat uitkomsten van de evaluatie beleidsmatig een plek krijgen, waardoor waar nodig en aan de orde organisatie-breed verbetertrajecten kunnen worden doorgevoerd. Zij voert de overdracht uit naar andere partijen en zorgt er voor dat de cliënt de benodigde gegevens meekrijgt. Zo nodig regelt zij zaken rondom het overlijden van een cliënt. De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen sluit de rapportage van de cliënt (administratief) af.

Aanvullend geldt voor Maatschappelijke opvang: Zij zorgt voor monitoring en borging van resultaten op langere termijn en zij signaleert in overleg met de cliënt waar (op langere termijn) opnieuw hulp of inzet nodig is.

3.2.2 Organisatie- en professiegebonden taken

12. Uitvoeren van coördinerende taken

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen voert coördinerende taken uit. Zij maakt een planning en verdeelt de werkzaamheden. Zij deelt kennis en ervaring met collega's en deskundigen, en werkt integraal samen met betrokkenen en andere professionals. Ze neemt deel aan voor de afstemming relevante overlegvormen. Zij zorgt voor een goede afstemming met deskundigen vanuit andere disciplines, continuïteit van de dienstverlening en ondersteuning bij de werkzaamheden. Met de uitgewisselde informatie vormt zij een compleet beeld van de zorg-/dienstverlening. Zij past haar aanpak aan als blijkt dat dit nodig is. Daarnaast bespreekt zij eventuele knelpunten in de werkzaamheden met betrokkenen en zoekt naar mogelijkheden deze op te lossen.

13. Begeleiden van collega's en stagiaires

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen begeleidt nieuwe collega's, stagiaires, flexwerkers en/of vrijwilligers. Ze kiest in overleg een geschikte wijze van begeleiden. Zij instrueert, geeft aanwijzingen en adviezen en coacht hen. Ze geeft feedback op hun leervorderingen en beroepsmatig handelen.

14. Bijdragen aan bewaken en bevorderen kwaliteitszorg

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen werkt mee aan het verbeteren van de kwaliteit van de beroepstaken en werkzaamheden. Dat doet zij door bijvoorbeeld te participeren in ontwikkel- of intervisiegroepen en door haar kennis van het vakgebied in te zetten bij verbetertrajecten. Zij let op de kwaliteit van haar werkzaamheden. Zij signaleert en meldt knelpunten. Zij ziet toe dat anderen zich aan de voorgeschreven protocollen rondom veiligheid en kwaliteit houden.

15. Ontwikkelen en professionaliseren van het beroep

De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen benut haar professionele ruimte en is ondernemend. Zij heeft een lerende houding en durft initiatief te nemen. Ze houdt haar deskundigheid op peil door het volgen van de trends en ontwikkelingen in haar vakgebied en door bijscholing. Ze neemt deel aan inhoudelijke discussies over het beroep en levert een actieve bijdrage aan de visieontwikkeling van de beroepsuitoefening. Zij draagt de beroeps- en organisatievisie uit naar anderen.

4. Vakkennis en vaardigheden

Cliëntgebonden taken
Vakkennis - kennis van werkvelden en doelgroepen - kennis van culturele diversiteit - kennis van sociaal, psychisch en lichamelijk functioneren - kennis van de sociaal-maatschappelijke kaart - kennis van ziekten, beperkingen, taal- en ontwikkelingsachterstanden - kennis van leer-, opvoedings-, gedrags- en verslavingsproblemen - kennis van (ortho)pedagogiek, (ontwikkelings)psychologie, psychiatrie en psychopathologie - kennis van geriatrie - kennis van de bij de specifieke doelgroepen gebruikte medicijnen en effecten - kennis van rouwverwerking - kennis van problematiek m.b.t. het eigen levenseinde van de cliënt, terminale ziekten, doodswensen, suïcide-plannen en doodsb bedreiging - kennis van conflicthantering en omgaan met emoties - kennis van motivatietechnieken - kennis van sociale integratie - kennis van groepsdynamica - kennis van de contextuele- en systeembenadering - kennis van ondernemerschap in de branche - kennis van veiligheidsvoorschriften, protocollen en procedures - kennis van wet- en regelgeving - kennis van sociale problematiek waaronder seksueel misbruik, huiselijk geweld en kindermishandeling
Vaardigheden - gesprekstechnieken - past kennis van ondersteunings-, begeleidings- en coachingsmethodieken toe - observatietechnieken - interventietechnieken - vergadertechnieken - voorlichtings-, advies- en instructievaardigheden - sociale vaardigheden - feedbackvaardigheden - zelfreflectievaardigheden - inlevingsvermogen tonen - omgaan met afstand en nabijheid - conflicthantering - signaleren van misstanden en sociale problematiek - signaleren en proactief handelen - multidisciplinair samenwerken en afstemmen - herkent emotionele problemen, zoals eenzaamheidsproblematiek en sociale uitsluiting - omgaan met diversiteit - omgaan met sociale media en internet - toepassen van EHBO of eerste hulp bij kleine ongevallen - brandveiligheid en -preventie toepassen - budget bewaken - methodisch handelen - werken volgens protocollen: gezondheid, hygiëne, veiligheid, ARBO, milieu, kwaliteitszorg, ergonomisch en kostenbewust werken - beheerst technologische toepassingen op het gebied van communicatie, media en/of domotica - computervaardigheden - mondeling en schriftelijk rapporteren

Organisatie- en professiegebonden taken	
Vakkennis	
- kennis van werkveld en doelgroepen - kennis van taken en rollen van andere disciplines - kennis van (beroeps)ethiek - kennis van verschillende culturen - kennis van wet-, regelgeving en protocollen - kennis van kwaliteitszorgsystemen - kennis van ondernemerschap - kennis van beleid en organisatie - kennis van financiering - kennis van de contextuele- en systeembenadering	
Vaardigheden	
- coördinerende vaardigheden - interdisciplinair samenwerken - vakinhoudelijk begeleiden - coachingsvaardigheden - gesprekstechnieken - sociale vaardigheden - feedbackvaardigheden - zelfreflectievaardigheden - omgaan met diversiteit - administratieve vaardigheden - computervaardigheden - mondeling en schriftelijk rapporteren	

5. Competenties

Competenties die nodig zijn om de taken goed uit te voeren:

Competentie C. Begeleiden	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen begeleidt de cliënt en, indien aanwezig, betrokkenen bij het versterken van de eigen kracht, gedragsverandering, preventie, behoud of ontwikkeling van de zelf- en samenredzaamheid en/of het voeren van de regie over het eigen leven. Ze herkent en erkent ontwikkelingsmogelijkheden en -behoeften bij de cliënt en schept kansen en mogelijkheden voor de cliënt om zich te ontwikkelen. Ze motiveert en stimuleert de cliënt zijn best te doen, doelen te bereiken en uitdagingen aan te gaan. Ze geeft de cliënt en betrokkenen heldere, eerlijke en constructieve feedback en stimuleert de cliënt zijn kansen en mogelijkheden te benutten.

Competentie D. Aandacht en begrip tonen	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen stimuleert de cliënt en betrokkenen om over hun wensen, behoeften en problemen te praten. Ze luistert aandachtig als anderen iets naar voren brengen en doet moeite om de gevoelens, meningen en gedachten te begrijpen. Ze behandelt iedereen met respect en beseft hoe haar eigen gevoelens, meningen en gedachten van invloed kunnen zijn op een situatie en haar eigen functioneren daarin.

Competentie E. Samenwerken en overleggen	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen bespreekt met de cliënt en/of betrokkenen de begeleidingsbehoefte. Ze stemt de doelen, activiteiten en vorm van begeleiding met hen af. De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen stemt de zorg en ondersteuning af met collega's en deskundigen van andere disciplines, zowel binnen als buiten de organisatie. Ze overlegt tijdig en regelmatig met betrokkenen. Ze benoemt problemen duidelijk en maakt ze bespreekbaar. Ze deelt kennis, ervaringen en inzichten en zorgt er uit zichzelf voor dat alle betrokkenen over de juiste informatie beschikken.

Competentie F. Ethisch en integer handelen	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen handelt in lijn met de in de organisatie geldende ethische maatstaven, normen en waarden. Communiqueert open en duidelijk over de eigen bedoelingen, intenties en acties. Ze accepteert en houdt rekening met verschillen tussen mensen (seksuele geaardheid, opleidingsniveau, religie, waarden en normen) en behandelt iedereen onbevooroordeeld en rechtvaardig. Ze gaat discreet om met gevoelige zaken en vertrouwelijke informatie.

Competentie G. Relaties bouwen en netwerken	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen legt actief contact betrokkenen en betrokken disciplines binnen en buiten de organisatie. Ze investeert in het opbouwen en onderhouden van goede (werk)relaties. Ze onderneemt tijdig actie om ergernis of frustratie bij cliënt, betrokkenen, collega's en/of betrokken disciplines te verminderen en pakt onenigheid tactvol en diplomatiek aan.

Competentie H. Overtuigen en beïnvloeden	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen zorgt er voor dat gesprekken een duidelijk doel en verloop hebben. Ze weet de belangen van de cliënt en betrokkenen goed te behartigen. Ze speelt in op de gevoelens van anderen en weet door haar manier van communiceren anderen te beïnvloeden. Ze neemt bezwaren serieus en zoekt daarvoor een oplossing.

Competentie J. Formuleren en rapporteren	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen formuleert vlot en bondig en maakt duidelijk onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. Ze stemt haar formulering af op de doelgroep en vermijdt het gebruik van onnodig vakjargon.

Competentie M. Analyseren	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen analyseert de verzamelde informatie over de ondersteuningsbehoefte, eigen kracht en mogelijkheden van de cliënt en betrokkenen en maakt logische gevolgtrekkingen. Ze is zich bewust van hoe dingen met elkaar samenhangen en elkaar beïnvloeden. Ze trekt logische conclusies en bedenkt oplossingen voor knelpunten.

Competentie N. Onderzoeken	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen verzamelt uitgebreid informatie over de ondersteuningsbehoeften, ondersteuningsvraag, eigen kracht en mogelijkheden van de cliënt en betrokkenen. Ze pikt signalen snel op en weet deze juist te interpreteren. Ze blijft alert op nieuwe informatie en heeft snel door wanneer er iets niet klopt.

Competentie Q Plannen en organiseren	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen plant en regelt de ondersteuning van de cliënt en betrokkenen. Ze stelt daarbij duidelijke doelen en prioriteiten, en schat de benodigde tijd voor activiteiten realistisch in. Ze houdt rekening met de huidige omstandigheden, en met mogelijke veranderingen in de situatie. Ze bewaakt de kwaliteit, continuïteit en eenduidigheid van de ondersteuning.

Competentie R. Op de behoefte en verwachtingen van de 'klant' richten	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is erop gericht de doelen, activiteiten en vorm van begeleiding zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de wensen, behoeften en verwachtingen van de cliënt en betrokkenen. Ze geeft duidelijk aan wat de cliënt en betrokkenen wel en niet kunnen verwachten. Ze stelt de tevredenheid van de cliënt en betrokkenen zo objectief mogelijk vast, neemt klachten serieus en onderneemt zo nodig actie.

Competentie T Instructies en procedures opvolgen	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen houdt zich bij het uitvoeren van haar werkzaamheden aan procedures, protocollen, wettelijke richtlijnen, veiligheidsregels en richtlijnen van de organisatie. Ze stimuleert cliënt, betrokkenen en collega's om zich hier ook aan te houden.

Competentie U Omgaan met veranderingen en aanpassen	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen kan onzekere en onduidelijke situaties goed hanteren. Ze is in staat om haar aanpak te wijzigen als de situatie erom vraagt. Ze kan goed omgaan met diversiteit. Ze is in staat om de ondersteuningsbehoefte van de cliënt en/of betrokkenen vanuit het gezichtspunt van hun cultuur en achtergrond te bekijken. Ze kan de ondersteuning aanpassen als dit nodig is vanwege de culturele en/of religieuze achtergrond van de cliënt en/of betrokkenen.

Competentie V Met druk en tegenslag omgaan	
Toelichting	De persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen blijft onder druk stabiel functioneren. Houdt haar gevoelens onder controle in moeilijke situaties en bij het ondervinden van weerstand of tegenslag. Kent de eigen grenzen en kan die hanteren.

6. Geraadpleegde bronnen

Geraadpleegde bronnen

- Acht bakens van Welzijn Nieuwe Stijl, Ministerie van VWS, VNG en MOgroep Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening, www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/bakens-welzijn-nieuwe-stijl.
- Beeld van de opvang, Feiten en cijfers 2011, Federatie Opvang, Amersfoort, 2013
- Competent Maatschappelijke Zorg voor Verpleeg- en verzorgingshuizen, Calibris, Bunnik, 2013
- Competent Maatschappelijke Zorg voor Maatschappelijke opvang, Calibris, Bunnik, 2013
- Competenties maatschappelijke ondersteuning in W&MD, Actieprogramma professionalisering W &MD: Sociale professional Nieuwe stijl, Vlaar, P.; Kluft, M.; Liefhebber, S., MOVISIE, Utrecht, 2013
- Functiefamilie Uitvoering, Functiegroep Inrichtingswerker, Functiegebouw Rijk, Dienst Justitiële Inrichtingen, Den Haag, april 2012
- Handreiking Maatschappelijke ondersteuning, Projectgroep Professionaliteit Verankerd, MOVISIE, Utrecht, 2013
- Naar autonomie, verbondenheid en een gezond leven. Een nieuwe ambitie voor de langdurige zorg. ActiZ, 2010
- Position paper Federatie Opvang Herziening langdurige zorg, Federatie Opvang, Amersfoort, 2013
- Vakbekwaam mensenwerk, Anders werken in langdurige zorg, Nieuwe professionaliteit, ActiZ, Utrecht, 2012
- Welzijn nieuwe stijl, Ministerie van VWS, VNG en MOgroep, Den Haag, 2011

7. Stuurgroep

Leden van de stuurgroep:

Naam	Organisatie	Functie
Mevrouw H. Beumer	ActiZ	Senior beleidsmedewerker
Mevrouw M. Snellen	ActiZ	Senior beleidsmedewerker
De heer J. Gortworst	Federatie Opvang	plv. directeur Federatie Opvang
De heer E. Luttik	MOgroep	Senior beleidsmedewerker
De Heer M. Spaans	Dienst Justitiële Inrichtingen	Coördinator MBO opleidingen
De heer C.J. de Koning	namens Dienst Justitiële Inrichtingen	Docentencoach

8. Validering en legitimering

De inhoud van het Addendum Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is gevalideerd door de achterban/het werkveld van ActiZ, Federatie Opvang, MOgroep en Dienst Justitiële Inrichtingen. De betrokken personen/gremium zijn hieronder vermeld.

Naam persoon/gremium	Organisatie	Functie
Mevrouw S. Appelman	Stichting de Tussenvoorziening	Bestuurssecretaris
De heer T. Puntman	Stichting de Tussenvoorziening	Adviseur Wonen
Mevrouw A. Pruijm	Maatschappelijke Ondernemingen Smallerland	Manager welzijn
De heer F.A.P. Borst	Opleidingsinstituut DJI	Hoofd opleidingen
Netwerk opleidingsfunctionarissen	ActiZ	opleidingsfunctionarissen

Het Addendum Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is ter legitimering voorgelegd aan ActiZ, Federatie Opvang, MOgroep en Dienst Justitiële Inrichtingen.

Het Addendum Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen is:

- 5 september 2013 gelegitimeerd door dhr. M.W. Meerdink namens SOVVT
- 24 september 2013 gelegitimeerd door dhr. J. Laurier namens de Vereniging Federatie Opvang⁶
- 27 september 2013 gelegitimeerd door dhr. M.D.H. Kool namens de Dienst Justitiële Inrichtingen
- 30 september 2013 gelegitimeerd door mevr. A.N. van Beek namens de MOgroep

⁶ In de maatschappelijke opvang werkt een persoonlijk begeleider op mbo-niveau vaak onder leiding en verantwoordelijkheid van een hbo-professional.

Disclaimer

Calibris kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden in dit document. Aan de inhoud van dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

Calibris

Runnenburg 34
Postbus 131
3980 CC Bunnik
T 030 750 7000
F 030 750 7001
I www.calibris.nl
E info@calibris.nl